

URARTAD FEMINISM

Germund Hesslow

Sydsvenska Dagbladet 1995-01-20

På senare tid har vi hört mycket om den ojämna könsfördelningen i olika delar av det svenska samhället. Carl Tham tycker att det finns för få kvinnliga professorer och vill öka andelen med hjälp av kvotering. Mona Sahlin har meddelat att ett särskilt kvinnoforskningsinstitut skall bildas 1996 med uppgift att bekämpa sk "snedfördelning" och åstadkomma en "jämskölld" högskola, varmed man uppenbarligen menar en högskola med en jämn könsfördelning.

Men är en ojämn könsfördelning egentligen ett problem? Skall vi verkligen bekymra oss över att män och kvinnor är olika? För egen del kan jag faktiskt inte förstå varför det skulle störa någon att sjuksköterskor oftast är kvinnor eller att datorer och bankrån framför allt intresserar män.

Det finns väl knappast någon som idag ifrågasätter principen att kvinnor bör ha samma rättigheter som män, en princip som för övrigt är självklar för alla grupper och således även gäller invandrare, skäggiga och låghalta. I den mån människor diskrimineras eller på annat sätt behandlas illa p.g.a. sin grupptillhörighet, så är det förstås fel och bör bekämpas.

Om "snedfördelningen" utan vidare kunde betraktas som ett resultat av, och därmed ett bevis för, att kvinnor förtrycks, så vore den naturligtvis ett problem. Det förhållandet att utövarna av ett viss yrke inte representerar ett genomsnitt av befolkningen kan emellertid ha många orsaker utöver diskriminering och förtryck. En av dem är att intresse och fallenhet för olika aktiviteter inte är jämt fördelade mellan könen.

Uppdelningen på två kön finnas hos nästan alla djurarter utöver de mest primitiva. Till de viktiga olikheterna hör inte bara fysiska egenheter utan även vissa skillnader i temperament och beteende. Vissa av dessa sammanhänger med behovet av specialisering. Arten människa är härvidlag inget undantag. Flera för alla välbekanta skillnader i intressen, känslor och begåvning har beskrivits hos alla kända mänskliga kulturer och är med största sannolikhet en konsekvens av medfödda biologiska skillnader. I själva verket känner vi nu till flera biologiska faktorer, bl.a. anatomiska skillnader mellan mäns och kvinnors hjärnor och effekter av könsormoner på beteendet, som ligger bakom många av de psykologiska olikheterna mellan könen.

Det förefaller ganska självklart att människors yrkesval hänger samman med deras temperament. Individens personlighet i bred bemärkelse har betydelse både för vilket yrke hon vill ha och vilket yrke hon passar för. Det är då ofrånkomligt, att det kommer att finnas skillnader mellan könen även i dessa avseenden och att kvinnor och män, även i frånvaro av diskriminering, kommer att fördela sig olika på olika yrken.

De som envisas med att betrakta "snedfördelningen" som ett problem, måste, såvitt jag förstår, anse att könsskillnader inte är önskvärda. Innebörden av deras krav är, att man genom uppfostran och olika samhälleliga tvångsåtgärder skall verka för att könen blir likadana tills alla yrken som en följd därav består till lika delar av män av kvinnor.

Detta är idag omöjligt och kommer så att förbli inom översködlig framtid. Inte ens med kirurgiska ingrepp i våra hjärnor eller hormonbehandling från späda ålder kommer man att kunna utradera alla

psykologiska olikheter mellan könen. Än mindre kommer man att lyckas genom politiska åtgärder som syftar till att bryta förväntningar eller "sociala mönster".

Om man trots detta vill jämna ut könsfrekvenserna i olika yrken, så följer att andra kriterier än fallenhet och intresse, nämligen könet, måste betraktas som merit vid anställningar. Självfallet måste detta ibland betyda att en mindre meriterad kvinna ibland får gå före en mer meriterad man. Anhängare av kvotering bagatelliserar ofta denna synpunkt. Skillnaden mellan de formella meriterna är ofta så marginell att den saknar all praktisk betydelse. Så är det säkert ibland, men det är samtidigt självklart att ju större utjämning man vill åstadkomma, desto mer måste man låta könet slå ut andra meriter. Som framgår av det nyligen framförda önskemålet från Lunds Universitet att vika 50 nya professurer för kvinnor, torde i praktiken ganska drastiska metoder bli nödvändiga om man vill uppnå rejäla effekter.

Faran med en sådan politik är inte i första hand att ett antal statuspositioner fylls av olämpliga kvinnor, utan att man etablerar själva principen att könet är en merit. Det är ganska klart att detta kommer att skada synen på kvinnors förmåga att hävda sig på egna meriter. Det börjar redan på sina håll skämtas mellan män om "kvinnlig meritering" och det ohöjda kvinnoföraktet ligger inte långt borta. Om den könskvotering, som nu försiktigt har påbörjats, tillåts fortsätta eller tom utvidgas, så kommer detta kvinnoförakt att växa sig starkare och skada den legitima kvinnosaken för lång tid framöver.